Міністерство аграрної політики та продовольства України
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
Інститут післядипломної освіти та дорадництва

АВЕРЧЕВ О.В.

ОРГАНІЗАЦІЙНО – ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА КРУП'ЯНИХ КУЛЬТУР

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

Херсон
Видавець Грінь Д.С.
2014

УДК 633.1:33 (075)
ББК 42.112:65.32 я 7
А 196

Копіювання, сканування, запис на електронні носії і тому подібне, книжки в цілому або будь-якої її частини заборонено

Друкується за рішенням вченої ради Інституту післядипломної освіти та дорадництва ДВНЗ «Херсонський ДАУ» (протокол № від)

Рецензенти:

Танклевська Н.С. – доктор економічних наук, професор завідувач кафедрою обліку і аудиту та фінансів Херсонського ДАУ.

Соловйов І.О. – доктор економічних наук, професор завідувач кафедрою менеджменту організацій.

Галат Л.М. – кандидат економічних наук, доцент завідувач кафедрою економіки підприємства.

Автор:

Аверчев О.В. – доктор с.-г. наук, директор ІПОД Херсонського ДАУ, професор кафедри землеробства

О.В. Аверчев

А 196 Організаційно-економічні аспекти інтенсифікації виробництва круп'яних культур. Навчальний посібник / Аверчев О.В. – Херсон: Грінь Д.С., 2014. – 196 с.

ISBN 978-966-2660-05-0

У навчальному посібнику викладено теоретико-методологічні, методичні та організаційні аспекти економічної ефективності вирощування круп'яних культур в умовах півдня України. Наведені новітні технології вирощування гречки та проса та економічне обґрунтування доцільності вирощування в умовах півдня України.

Адаптивні технології вирощування круп'яних культур в умовах зрошення півдня України є оригінальною авторською розробкою.

Для науковців, науково-педагогічних працівників, аспірантів, керівників та спеціалістів аграрних підприємств і працівників органів управління АПК усіх рівнів, а також для студентів вищих закладів освіти економічного профілю.

ISBN 978-966-2660-05-0

ББК 42.112:65.32 я 7

© Аверчев О.В., 2014

Зміст

ВСТУП 5

РОЗДІЛ 1 НАУКОВІ ТА ПРАКТИЧНІ ОСНОВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОЩУВАННЯ КРУП'ЯНИХ КУЛЬТУР 7

1.1. Економічні аспекти вирощування круп'яних культур в Україні 7

1.2. Організаційно-економічні особливості вирощування круп'яних культур в сільськогосподарських підприємствах 20

1.3. Методичні основи визначення економічної ефективності виробництва круп'яних культур 27

РОЗДІЛ 2 АГРОБІОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ ВИРОЩУВАННЯ КРУП'ЯНИХ КУЛЬТУР У ПІВДЕННОМУ СТЕПУ УКРАЇНИ 39

2.1. Адаптивний потенціал рослин гречки та проса до умов зовнішнього середовища та шляхи підвищення екологічної стійкості 39

2.2. Продуктивність гречки та проса за різних зон та умов вирощування 62

2.3. Агротехнічні умови отримання двох врожаїв круп'яних культур на рік з однієї площі 70

2.4. Агроекологічне обґрунтування доцільності вирощування гречки та проса у специфічних умовах рисової сівозміни 84

РОЗДІЛ 3 ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ КРУП'ЯНИХ КУЛЬТУР В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ 92

3.1. Загальна характеристика розвитку рослинництва Херсонської області 92

3.2. Динаміка обсягів виробництва круп'яних культур 98

3.3. Економічна ефективність виробництва
круп'яних культур сільськогосподарськими
підприємствами Херсонської області 107
РОЗДІЛ 4 ЕКОНОМІЧНА ТА ЕНЕРГЕТИЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ КРУП'ЯНИХ КУЛЬТУР У ПРИЧОРНОМОРСЬКОМУ РЕГІОНІ 117
4.1. Економіко-енергетична ефективність
вирощування різних сортів круп'яних культур 117
4.2. Економічна й енергетична стабільність
виробництва зерна гречки та проса
на темно-каштановому ґрунті в післяжнивних посівах..... 123
4.3. Доцільність вирощування зерна круп'яних культур на
південному чорноземі в післяжнивних посівах 132
4.4. Ефективність використання
природних і матеріальних ресурсів
при вирощувані гречки та проса
в агромеліоративному полі рисової сівозміни..... 142
4.5. Економічна ефективність
вирощування гречки та проса за різних умов
вирощування..... 151
РОЗДІЛ 5 НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОЩУВАННЯ КРУП'ЯНИХ КУЛЬТУР..... 163
5.1. Інтенсифікація виробництва – основа
зростання ефективності в галузі 163
5.2. Напрями посилення позиції виробників
на ринку круп'яних культур..... 173
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ..... 189

ВСТУП

В Україні зернове виробництво було, є і буде провідною галуззю сільського господарства. Збільшення виробництва зерна – це стратегічно й екологічно важливе завдання, яке є основою досягнення продовольчої незалежності країни. Проте відомо, що за останні роки значного приросту врожаю зернових культур, не відбулося. Крім того, неефективне використання зрошуваних ґрунтів актуалізує проблему зниження дефіциту рослинницької продукції. Тому на сучасному етапі вирішення цих питань набуває особливої гостроти.

Для розв'язання цих складних завдань необхідно у кожній агроекологічній зоні використовувати нові перспективні зернові культури, їх сорти (гібриди) з високим генетичним потенціалом урожайності, а також застосовувати комплекс агротехнічних заходів, що відповідає району вирощування. Одними з таких перспективних високоврожайних сільськогосподарських культур є гречка та просо.

Економічна ефективність вирощування круп'яних культур на півдні України досліджено недостатньо, а на сучасному етапі в рослинництві пріоритетним напрямом є виробництво продукції, що потребує меншого застосування ресурсів при максимальному використанні потенціалу вирощуваних культур і регіональних особливостей.

Питання підвищення економічної ефективності виробництва продукції рослинництва на рівні підприємств вимагають подальшого наукового обґрунтування і практичного вирішення. Теоретична і практична значимість цієї проблеми обумовила вибір теми дипломної роботи та її актуальність.

Мета дослідження – визначення показників економічної ефективності виробництва круп'яних культур на рівні сільськогосподарських підприємств України, області та шляхів зростання ефективності сільськогосподарського виробництва, яке значною мірою зумовлюється розвитком галузей рослинництва,